

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності
071 "Облік і оподаткування"
освітньої програми "Облік і аудит"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2023

УДК [657+336.22](072.034)

М54

Укладачі: С. В. Лабунська
А. А. Пилипенко
Л. В. Безкоровайна
Ю. О. Лядова

Затверджено на засіданні кафедри обліку і бізнес-консалтингу.
Протокол № 3 від 12.10.2022 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи для М54 студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньої програми "Облік і аудит" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. С. В. Лабунська, А. А. Пилипенко, Л. В. Безкоровайна, Ю. О. Лядова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 49 с.

Розглянуто порядок написання, оформлення та захисту дипломної роботи. Наведено перелік тем, запропонованих для дослідження. Подано окремі приклади до оформлення основних структурних елементів роботи.

Рекомендовано для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" освітньої програми "Облік і аудит" другого (магістерського) рівня.

УДК [657+336.22](072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2023

Вступ

Дипломна робота, яку виконують здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня, є кваліфікаційною роботою, що дає змогу виявити рівень оволодіння здобувачем загальними та професійними компетентностями, перевіряє досягнення результатів навчання, визначених освітньою програмою "Облік і аудит" і стандартом за спеціальністю "Облік і оподаткування" (табл. 1).

Таблиця 1

Компетентності та результати навчання

Загальні та спеціальні компетентності	Результати навчання
1	2
<p>ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.</p> <p>СК04. Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.</p> <p>СК05. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.</p> <p>СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.</p> <p>СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.</p>	<p>РН10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень</p>

1	2
СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування	
ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування. СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування	РН17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування

Дипломну роботу виконують здобувачі освіти самостійно, вона має науково-дослідницький характер і присвячена вирішенню складних професійних завдань, окремим аспектам діяльності підприємства, функцій, визначених для відповідної посади за певним видом економічної діяльності.

У дипломній роботі здобувач вищої освіти має продемонструвати знання з вибраної теми, володіння навичками в науковому дослідженні, здатність мислити, аналізувати, узагальнювати й робити висновки. За результатами захисту дипломної роботи екзаменаційна комісія (ЕК) визначає рівень теоретичної та практичної підготовки випускника, ступінь сформованості його професійних компетентностей і ухвалює рішення про присвоєння освітньої кваліфікації магістра з обліку й аудиту та видачу випускнику диплома.

1. Мета та завдання дипломної роботи

1.1. Дипломна робота магістра є самостійним теоретико-прикладним дослідженням, яке виконує студент на завершальному етапі здобуття вищої освіти за освітнім рівнем "магістр". Вона становить дослідження сутності й особливостей формування, функціонування та вдосконалення систем обліку, контролю, аналізу та аудиту конкретного об'єкта, що передбачає виявлення окремих проблемних питань та надання рекомендації щодо їхнього вирішення.

1.2. Метою виконання дипломної роботи є демонстрація сформованих упродовж навчання в університеті професійних компетентностей щодо вирішення складних завдань і проблем у галузі обліку й аудиту, що передбачає проведення дослідження, здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

1.3. У процесі виконання дипломної роботи здобувач вищої освіти, повинен проявити:

уміння працювати з джерелами інформації (законодавчими і нормативними документами, науковою спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземною мовою, матеріалами мережі "Інтернет", даними фінансової та іншої звітності підприємства);

уміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;

уміння формулювати наукові висновки й обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення системи обліку, контролю, аналізу та аудиту діяльності підприємства чи організації;

уміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

1.4. Дипломна робота має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;

містити самостійні дослідження, розрахунки;

містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на досліджуваному підприємстві;

мати належне оформлення і всі необхідні супровідні документи;

містити елементи наукової новизни;

бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

1.5. Дипломну роботу, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми на матеріалах реального підприємства, обґрунтованих пропозицій, до захисту не допускають.

2. Загальні положення

2.1. Дипломну роботу виконують на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань обліку та аудиту діяльності підприємств і організацій, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з проблеми, яку вивчають, а також результатів проведених здобувачами освіти власних досліджень реального підприємства чи організації.

2.2. Основні етапи виконання дипломної роботи:

- 1) вибір теми й бази дослідження;
- 2) затвердження теми та керівника роботи;
- 3) опрацювання літературних джерел і складання плану роботи;
- 4) збирання фактичного матеріалу під час переддипломної практики на базі дослідження (конкретному підприємстві чи організації);
- 5) оброблення фактичного матеріалу;
- 6) написання першого варіанта тексту, подання його на перевірку науковому керівникові;
- 7) усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення дипломної роботи;
- 8) подання роботи на кафедру;
- 9) рецензування роботи;
- 10) проходження нормо-контролю на кафедрі;
- 11) проходження перевірки на унікальність тексту роботи;
- 12) захист дипломної роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

2.3. Кожному здобувачу вищої освіти кафедра призначає наукового керівника, який надає науково-методичну допомогу в самостійній роботі. Науковий керівник проводить індивідуальне консультування здобувача вищої освіти, допомагає йому скласти план дипломної роботи, а також контролює дотримання графіка виконання, рецензує частини роботи і завершений рукопис, готує здобувача вищої освіти до захисту.

2.4. Темою дипломної роботи (предметом дослідження) є одна з актуальних проблем, яка відповідає результатам навчання, передбачених

обов'язковими компонентами освітньої програми "Облік і аудит" спеціальності 071 "Облік і оподаткування".

Тематику дипломних робіт розробляє кафедра згідно з вимогами стандарту за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування" та освітньої програми "Облік і аудит", відповідно до затверджених робочих програм навчальних дисциплін, що вивчалися здобувачем вищої освіти. Тематику щорічно переглядають та оновлюють. Орієнтовний перелік тем дипломних робіт кафедри обліку і бізнес-консалтингу наведено у додатку А.

Вибір теми дипломної роботи є прерогативою здобувача вищої освіти. При цьому йому необхідно керуватися таким:

науковими інтересами та власними уподобаннями (результатами виконання індивідуальних робіт з елементами наукових досліджень у минулому), можливостями розроблення обраної теми на належному рівні;

тематикою наукових досліджень, що веде кафедра, актуальністю розглянутої у дипломній роботі проблеми з точки зору запитів ринку праці та вимог сьогодення;

особливостями бази практики або місця постійної роботи, на матеріалах яких виконують роботу (можливостями отримати необхідні матеріали для підготовки роботи).

Тема дипломної роботи повинна бути висловлена лаконічно, а її формулювання має містити об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження і галузь застосування.

2.5. Разом із вибором теми визначають базу дослідження, за матеріалами якої буде виконано роботу. Це може бути підприємство будь-якої форми власності, яке має самостійну звітність. Діяльність цього підприємства повинна створювати можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної теми.

2.6. План дипломної роботи повинен відобразити наявність вступу, основної частини (розділів та підрозділів), висновків, додатків та переліку використаних джерел. План роботи може корегуватися у процесі написання роботи. Внесення змін до нього відбувається після погодження з керівником.

План дипломної роботи формують у ході ознайомлення зі спеціальною економічною науковою літературою і її зміст залежить від обраної проблеми дослідження. Питання плану повинні передбачати послідовне, логічне, взаємопов'язане викладання результатів дослідження і концептуально відображати зміст роботи. Варіанти орієнтовних планів дипломних робіт за різними темами затверджує кафедра.

3. Складові дипломної роботи

Структура дипломної роботи має відповідати таким вимогам: наявність практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; наявності елементів творчості та результатів, що містять елементи наукової новизни; використання наукових методів пізнання; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок. Практична значущість магістерської дипломної роботи полягає в обґрунтуванні результатів, необхідних для потреб практики. Реальною вважають роботу, яка виконана відповідно до наявних проблем бази виробничої практики на основі її реальних даних за декілька років і результати якої після захисту повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності базового підприємства або аналогічних йому.

Обсяг дипломної роботи становить **50 – 60 сторінок основного тексту** (не враховуючи титульний лист, завдання та подання до дипломної роботи, список літератури та додатки). Рекомендована структура дипломної роботи, що дозволяє обґрунтувати та розкрити три результати, що містять елементи наукової новизни та задовольняють проблеми практики, наведена у табл. 2.

Таблиця 2

Рекомендована структура магістерської дипломної роботи

Розділи	Зміст розділу/підрозділу	Обсяг
1	2	3
	Титульний аркуш (пояснювальна записка)	1
	Подання голові екзаменаційної комісії	1
	Анотація (мовою роботи та англійською мовою)	2
<i>Основна частина дипломної роботи</i>		
Вступ	Розкриття актуальності теми, визначення мети і завдань, об'єкта і предмета дипломної роботи, інформаційної бази її написання, характеристика використаних методів дослідження та опис отриманих результатів, що містять елементи новизни	1 – 2 сторінки
Розділ 1	Розкриття економічної сутності об'єкта дослідження та особливостей організації обліку на досліджуваному підприємстві	14 – 18 сторінок

1	2	3
1.1	Теоретичне обґрунтування (загальноекономічні аспекти) та уточнення проблематики дослідження (наприклад, висвітлення місця обліку або обліково-аналітичної інформації в економіці базового підприємства)	7 – 9 сторінок
1.2	Організація облікового процесу відповідно до обраної тематики дослідження та висвітлення особливостей організації обліку та облікової політики базового підприємства	7 – 9 сторінок
Висновки за першим розділом		1 сторінка
Розділ 2	Аналітичне або обліково-аналітичне забезпечення функціонування обраної для дослідження ділянки	14 – 18 сторінок
2.1	Аналітичний аспект діяльності об'єкта облікового спостереження (аналіз діяльності бази переддипломної практики). У розділі наводять економічну характеристику об'єкта дослідження	7 – 9 сторінок
2.2	<i>Перший отриманий результат</i> Наприклад, застосування економіко-математичних методів, проведення більш детального аналізу обраної економічної ділянки, вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення	7 – 9 сторінок
Висновки за другим розділом		1 сторінка
Розділ 3	Розвиток/удосконалення методичних засад обліку, аналізу, аудиту, контролю обраного економічного об'єкт	14 – 18 сторінок
3.1	<i>Другий отриманий результат (удосконалення в рамках обліку, аналізу, аудиту тощо)</i>	7 – 9 сторінок
3.2	<i>Третій отриманий результат (удосконалення в рамках обліку, аналізу, аудиту тощо)</i>	7 – 9 сторінок
Висновки за третім розділом		1 сторінка
Висновки	Висновки містять перелік основних напрямів розвитку об'єкта і предмета дослідження, обґрунтування отриманих нових результатів та методів, використаних для їх отримання	1 – 2 сторінки
<i>Не враховують в обсяг сторінок основної частини дипломної роботи</i>		
Список використаних джерел		
Додатки		
Додаток А – структурно-логічна схема дипломної роботи		
Додаток ... – форми фінансової звітності		

1. У додатках до дипломної роботи обов'язково мають бути подані форми фінансової звітності об'єкта дослідження. Структурно-логічну схему дипломної роботи наводять у додатку А дипломної роботи. Зразок структурно-логічної схеми наведено у додатку Б.

2. У підрозділі 1.2 дипломної роботи розкривають особливості організації обліку за обраною ділянкою. Також наводять аналіз або просто опис облікової політики підприємства та форми ведення бухгалтерського обліку.

3. Аналіз роблять за три роки. Економічну характеристику наводять у підрозділі 2.1 в рамках загальноекономічного аналізу бази практики. Таблиця з порівнянням ключових показників діяльності може бути подана як у тексті дипломної роботи, так і у додатках. У разі подання у додатках – у тексті дипломної роботи подають її опис (можливе подання у вигляді графіків).

4. Потрібно в роботі відобразити три результати, які містять елементи новизни. Структурно, підрозділи 1.1, 1.2 та 2.1 – описують діючу практику обліку, аналізу та аудиту й обґрунтовують завдання для удосконалення. Підрозділи 2.2, 3.1 та 3.3 – кожен присвячений висвітленню одного з наукових результатів.

5. Застосування економіко-математичних методів – у рамках методів, використаних для отримання нових результатів.

6. Автоматизація обліку. Необхідно відобразити практику автоматизації обліку на підприємстві із наведенням скріншотів з програми. Слід також зазначити особливості комп'ютерної програми, якою користуються на підприємстві та можливості, які вона надає бухгалтеру для формування звітності підприємства.

7. Підготовка наукової статті є обов'язковою для тих, хто претендує на високу оцінку (обов'язково для тих, хто йде на червоний диплом).

8. Мінімальну кількість потрібних літературних джерел не встановлено. Проте літературний огляд має бути поданий з обов'язковим посиленням на кожне джерело за текстом дипломної роботи.

4. Вимоги до структурних елементів дипломної роботи

4.1. **Титульний аркуш** дипломної роботи заповнюють за прикладом, наведеним у додатку В. Тема роботи має бути ретельно звірена з наказом про затвердження тем дипломних робіт. Якщо тема не відповідає формулюванню, затвердженому наказом ректора, то роботу не допускають до захисту.

4.2. **Подання голові** ЕК щодо захисту дипломної роботи (додаток Г) – документ, який подає деканат ХНЕУ ім. С. Кузнеця (містить довідку про успішність здобувача вищої освіти, висновок керівника дипломної роботи, висновок кафедри та відмітку щодо відповідності ДСТУ).

4.3. **Зміст** розташовують з нової сторінки. До змісту додають:

вступ;

послідовно перелічені назви та початкові номери всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки);

висновки;

перелік використаних джерел;

додатки і номери сторінок, які містять початок матеріалу.

4.4. **Вступ.** Головна роль вступу – підготовка до сприймання основного тексту. У вступі слід розкрити актуальність теми, визначити мету і основні завдання роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження, структуру, інформаційну базу дослідження. Логіка написання вступу має відповідати вимогам та структурі, поданій у табл. 3.

Таблиця 3

Структурування вступу дипломної роботи

Елементи	Змістовне наповнення
1	2
Актуальність обраної тематики	Шляхом критичного аналізу досвіду провідних учених-економістів та емпіричного матеріалу визначають актуальність та доцільність виконання роботи на обрану тему
Мета та завдання	Слід звернути особливу увагу на відповідність мети та завдань як обраним предмету та об'єкту дослідження, так і темі дипломної роботи
Об'єкт дослідження	Може бути лише явище чи процес, що породжує проблемну ситуацію. У цілому для наряду підготовки узагальнений об'єкт можна визначити як "облік, аналіз та аудит витрат, доходів і результатів діяльності господарських організацій та установ"
Предмет дослідження	Міститься в рамках обраного об'єкта дослідження (визначає напрям спрямування уваги студента у процесі розкриття складових дипломної роботи
Методи дослідження	Розкриття інформаційної бази та використаних методів дослідження. Обрані методи повинні сприяти реалізації завдань роботи. Бажано коротко та змістовно вказати, яке завдання вирішувалось за допомогою якого методу

1	2
Висвітлення робіт відомих авторів	Надання переліку провідних учених, які проводили дослідження згідно з проблематикою дипломної роботи, наведення їхнього внеску (можливо з визначення невирішених питань) в обрану проблематику роботи. Наведені прізвища відомих учених, які розробляли досліджувану проблему, повинні відповідати проаналізованим джерелам у списку літератури
Наукова новизна	Визначення не менше трьох позицій (за підрозділами третього розділу дипломної роботи) із зазначенням відмінностей, характерних для кожного передбачуваного до отримання особисто студентом результату
Практична значущість	Відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їхнього використання

З огляду на важливість вступу, варто розглянути детально його елементи:

Актуальність теми. Для обґрунтування актуальності теми необхідно стисло викласти сучасний стан проблеми, що розглядається, її значення для економіки в цілому, означити необхідність подальших досліджень у цьому напрямі. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вирішеннями наукового завдання обґрунтовують актуальність та доцільність роботи. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність наукового завдання.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи має полягати у вирішенні проблемної ситуації шляхом її аналізу та пошуку нових закономірностей між економічними явищами. Правильне означення мети – це процес не менш важливий, ніж формулювання висновків. Не можна формулювати мету як "дослідження...", "вивчення..." тощо, оскільки ці слова вказують на засоби досягнення мети, а не на саму мету.

Керуючись метою роботи, визначають *завдання*. Це зазвичай роблять у формі перерахування (проаналізувати..., розробити..., узагальнити..., виявити..., довести..., впровадити..., показати..., розробити..., знайти..., визначити..., описати..., встановити..., з'ясувати..., дати рекомендації..., встановити взаємозв'язок..., зробити прогноз... тощо). Формулювання завдань необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки

опис їхнього рішення має відобразити зміст складових роботи. Це важливо також і тому, що заголовки розділів і підрозділів досить часто формують на основі завдань роботи. У подальшому під час написання висновків доцільно їх будувати з точки зору досягнення мети і виконання поставлених завдань.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. *Предмет дослідження* – вузька частина об'єкта дослідження, проблема (коло питань), що досліджується в роботі на прикладі бази виробничої практики.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виокремлюють ту його частину, яка є предметом дослідження, саме на нього спрямована увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему комплексної консультаційної роботи.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

Наукова новизна одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових наукових положень (рішень), запропонованих особисто студентом. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вдосконалено, набуло подальшого розвитку). Кожне наукове положення чітко формулюють, відокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинне читатися і сприйматися легко й однозначно.

Інформаційна основа роботи – стисло вказують прізвища й ініціали авторів (в алфавітному порядку), що зробили найбільш вагомий внесок у вирішення проблеми, основні закони і нормативні акти, що їх згадують у роботі (із зазначенням у квадратних дужках номерів джерел за переліком використаної літератури).

Інформація про базу практики – подають стислу інформацію про підприємство, з використанням даних якого виконують роботу та на прикладі якого розглядають предмет дослідження: повна назва, форма власності, сфера діяльності, місце в галузі (велике, середнє, мале) тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Зазначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо

ступеня готовності або масштабів використання. Коротко характеризують основні прикладні результати роботи, визначають можливу галузь їхнього впровадження та їх вплив на проблему, яку при цьому вирішують.

4.5. **Основна частина** роботи складається із трьох розділів. Кожен розділ починають з нової сторінки. Розділи, крім першого, поділяють на два підрозділи. Кожен підрозділ повинен містити закінчену інформацію. В основній частині роботи викладають теоретичні та методологічні положення, проблемні питання, дискусійні і невирішені аспекти теми.

У **першому розділі** дипломної роботи – постановочній або обліково-теоретичній, розглядають загальну методологію постановки та вирішення науково-методичної проблеми (певного завдання в рамках такої проблеми) та надають критичне осмислення існуючого визначення об'єкта дослідження в контексті особливостей його відображення у обліку.

Даний розділ має містити огляд літературних джерел, але з обов'язковим активним підкресленням авторського ставлення до кожного наведеного тлумачення. Більш доречним є не просте наведення термінів, а здійснення їхнього семантично-морфологічного аналізу. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, студент повинен назвати ті питання, що залишились *невирішеними* і, отже, визначити своє місце у вирішенні завдання. Теоретичний розділ розробляють на засадах монографічного аналізу спеціальної літератури, нормативно-законодавчої документації з обліку, фінансово-статистичної інформації, досвіду зарубіжних систем обліку чи міжнародних стандартів обліку. Такі теоретичні дослідження доцільно обґрунтувати шляхом критичного оцінювання, порівняння, узагальнення світового та вітчизняного досвіду у галузі обліку, залучення наукових досягнень тощо.

Результатом постановочного (обліково-теоретичного) розділу повинна бути певна теоретична модель пошуку механізмів вирішення проблеми, поставленої у дипломній магістерській роботі, яку формулюють у висновках до першого розділу. Ця модель повинна мати наскрізний характер, тобто щоб її алгоритм можна було використовувати для аналізу відповідної облікової інформації в аналітичній частині, пошуків у дослідницькій частині та обґрунтування рекомендацій, пропозицій і висновків у наступній частині. Така модель за умови коректного її подання може трактуватися як один з потрібних для захисту дипломної роботи результатів, що містить елементи новизни.

Другий розділ дипломної роботи є аналітичним або обліково-аналітичним. У цьому розділі аналізують явища, які досліджують у дипломній магістерській роботі. Вихідними даними для аналітичної частини є технічна, економічна, фінансова, адміністративна, організаційна, облікова та інші види документації підприємства. Форма подання аналітичного матеріалу може бути довільною (словесна, графічна, таблична, у вигляді моделей, блок-схем тощо), але обов'язково повинна кореспондуватися з моделлю, відображеною у теоретичній частині. Слід звернути увагу на обов'язковість наведення у другому розділі економічної характеристики об'єкта дослідження.

Зміст і структуру другого розділу визначають темою і вони спрямовані на виявлення напрямів удосконалення об'єкта та предмета дослідження. Даний розділ слід максимально наповнити фактичною інформацією (таблиці, схеми, графіки), що візуально підтверджуватиме результати діяльності підприємства за останні роки та відображає вміння використовувати студентом облікові дані для підготовки аналітичної інформації. Аналітична частина має бути закінчена висновками, де у стислій формі наводять результати дослідження і аналізу та формулюють напрями проєктних розробок. Можливим є застосування економіко-математичних або інших методів проведення дослідження. У другому розділі може бути наведено опис одного з отриманих результатів, які містять елементи новизни.

Третій розділ роботи – конструктивний розділ, де обґрунтовані пропозиції студента, спрямовані на досягнення мети, визначеної у вступі. Він має містити розроблення однієї гіпотези, яка буде комплексним заходом з удосконалення системи обліку, аналізу, аудиту об'єкта дослідження, або декількох заходів, пов'язаних між собою ідеєю удосконалення предмета та об'єкта дослідження. Вибір форми побудови даної частини визначають темою дипломної магістерської роботи, результатами аналізу та досліджень, напрямом наданих пропозицій тощо.

Пропозиції можуть мати вигляд організаційних, економічних, облікових, інноваційних та інших заходів (нормативного документа, моделі, методики тощо). Обов'язковою умовою якісного виконання цього розділу є застосування сучасної комп'ютерної техніки, економіко-математичних методів та моделей, досягнень вітчизняних і зарубіжних підприємств, результатів наукових досліджень. Викладення матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній студентом. Ураховуючи,

що питання доведеності наукової новизни результатів є доволі суперечними, для магістерської дипломної роботи достатнім є отримання таких результатів, які конкретизують та уточнюють відомі положення, що мають допоміжне значення (на цьому рівні відомий метод, прийом може бути конкретизовано і поширено на новий клас об'єктів, систем, явищ).

Магістерські роботи, результати яких розширюють або доповнюють відомі теоретичні чи практичні положення, додають до них нові елементи, доповнюють знання у даній галузі без зміни їхньої сутності, можуть претендувати на більш високу оцінку під час захисту.

4.6. Висновки. Дипломна робота магістра має містити висновки до кожного розділу, а також по всій роботі в цілому. Загальний висновок усієї роботи розпочинають з нової сторінки безпосередньо після викладення основної частини роботи. Висновки і пропозиції містять перелік основних напрямів розвитку об'єкта і предмета дослідження.

Також у висновку повинні знайти відображення: теоретичні пропозиції щодо тенденції розвитку об'єкта дослідження; результати експериментальних досліджень і моделювання, їхня відповідність первісній гіпотезі; вплив різних чинників на зміну об'єкта і предмета дослідження. У висновку також наводять визначення позитивних і негативних сторін питань, які розглядають, можливість практичного використання отриманих результатів.

4.7. Список використаних джерел. Список джерел повинен бути наведений після висновків з нової сторінки. Список використаних джерел розташовують з окремої сторінки. Список джерел оформлюють з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

4.8. Додатки. Після списку використаних джерел з нової сторінки розташовують додатки, які містять матеріал, що є необхідним для повноти дипломної роботи, але його включення в основну частину роботи може змінити упорядковане і логічне уявлення про роботу; через великий обсяг не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи.

До додатків можуть бути зараховані: додаткові ілюстрації або таблиці; матеріали, що через великий обсяг, специфіку викладення або форми подання не можуть бути внесені в основну частину (первинні документи, зведені документи, звітність); формули, розрахунки, вироблені під час розроблення економіко-математичної моделі і у процесі здійснення автоматизації облікових робіт тощо). Обов'язково в додатках наводять структурно-логічну схему дослідження.

5. Вимоги до оформлення дипломних робіт

5.1. Основна частина

Матеріал дипломної роботи слід подати у такій послідовності:

титульний аркуш;

подання голові ЕК щодо захисту дипломної роботи;

анотація;

зміст;

вступ;

основна частина;

висновки;

список використаних джерел;

додатки.

Завершену й оформлену належним чином роботу обов'язково підписує автор та керівник дипломної роботи на титульній сторінці.

Обсяг основного тексту дипломної роботи бакалавра становить **50 – 60 сторінок** рукописного (машинописного) тексту.

Мова дипломної роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна.

Робота має бути надрукована на одному боці сторінок стандартного білого паперу формату А4 (210 x 297 мм), із використанням комп'ютерного набору тексту – 14-й кегль, 1,5 інтервалу, шрифт – Times New Roman.

Текст дипломної роботи розміщують на аркуші з дотриманням таких відступів від краю аркуша: верхній і нижній – не менше **20 мм**, правий – не менше **10 мм**, лівий – не менше **20 – 25 мм**. Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і рівним **1,25 см** (або 5 символам).

Під час виконання роботи необхідно дотримуватися рівномірної щільності, контрастності і чіткості зображення по всій роботі.

Усі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути чіткими й однаково чорними по всій роботі. Окремі слова, формули, знаки, що вписуються в текст, повинні бути чорного кольору: щільність вписаного тексту повинна бути максимально наближеною до щільності основного зображення.

Заголовки структурних елементів роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ ...", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами, розташовуючи в центрі рядка (рис. 5.1).

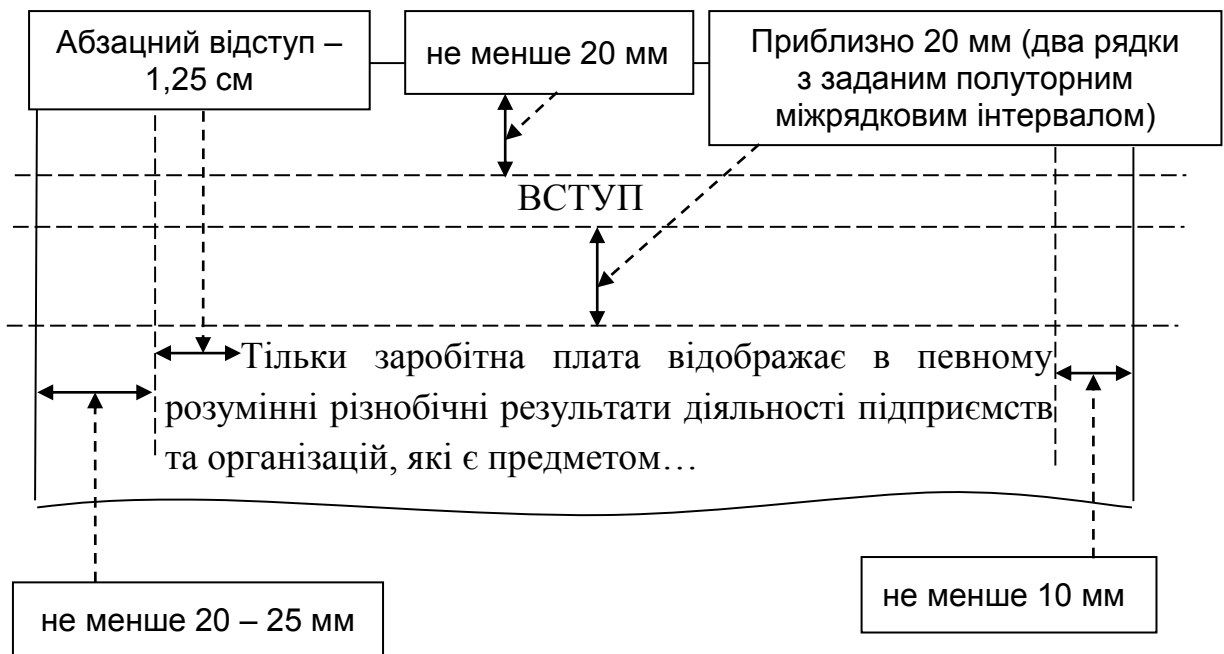

Рис. 5.1. Зразок розташування назви структурного елемента роботи

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацного відступу, не розташовуючи в центрі рядка. Крапку в кінці заголовків структурних елементів роботи не ставлять (рис. 5.2).

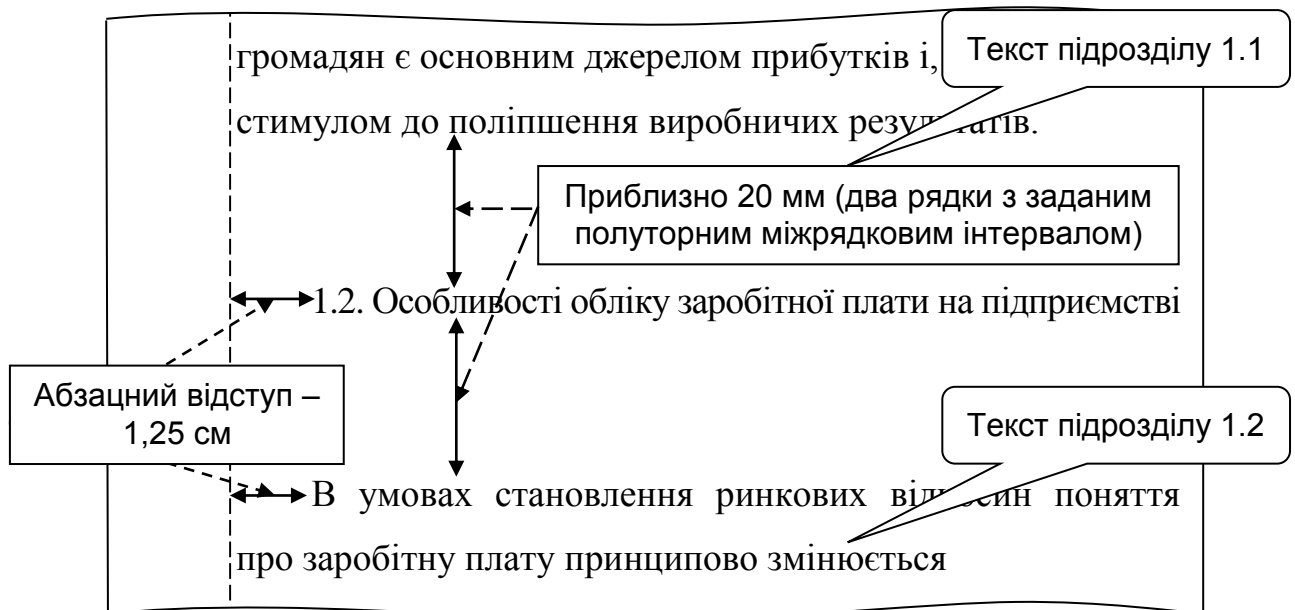

Рис. 5.2. Зразок оформлення назви підрозділу

Кожен структурний елемент роботи (розділ) слід починати з нової сторінки. Перенесення слів у заголовок не допускають. Відстань між заголовком і наступним або попереднім текстом повинна бути в межах **20 мм**, однаковою по всій роботі.

Заголовок наступного підрозділу та початок його тексту розташовують на тій же самій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Сторінки робіт варто нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки наприкінці.

Титульний аркуш, подання, анотацію, зміст та першу сторінку вступу додають до загальної нумерації сторінок, але номер на цих сторінках не проставляють.

Ілюстрації і таблиці, розташовані на окремих сторінках, додають до загальної нумерації сторінок робіт. Номер на цих сторінках проставляють.

Розділи та підрозділи робіт слід нумерувати арабськими цифрами.

Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, а потім з нового рядка посередині друкують заголовок розділу.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу ставлять крапку, наприклад: 1.1., 1.2. і т. д. (рис. 5.3).

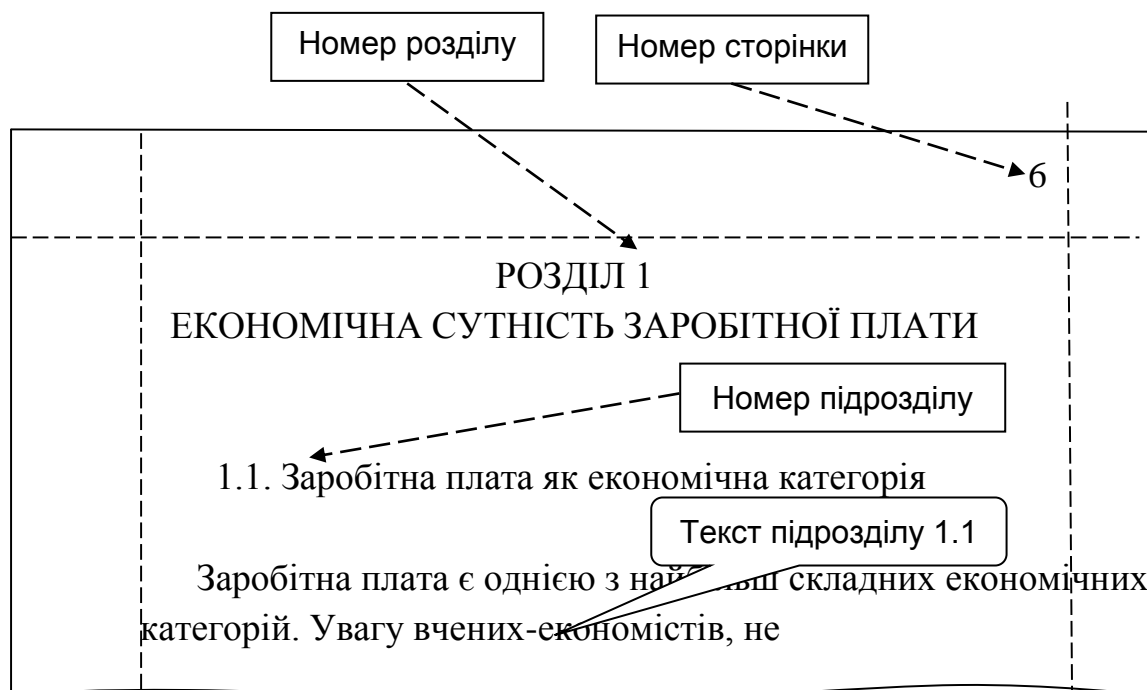

Рис. 5.3. Зразок оформлення нумерації розділів і підрозділів

Інші структурні елементи роботи ("ЗМІСТ", "ВСТУП", "ВИСНОВКИ", "ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА", "ДОДАТКИ") не нумерують.

Не допускають розміщувати заголовок підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту. У такому випадку підрозділ слід починати з наступної сторінки (рис. 5.4.).

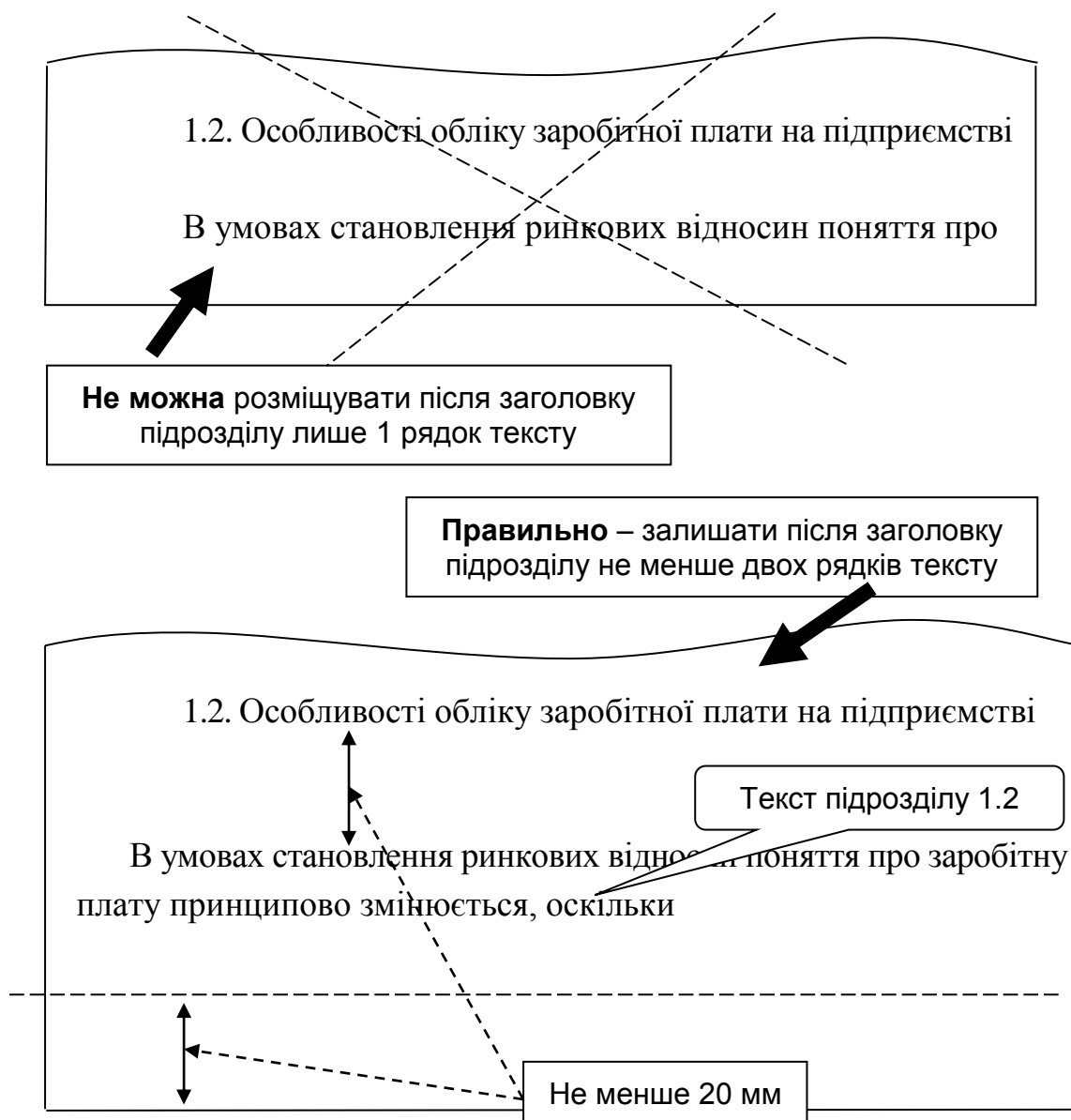
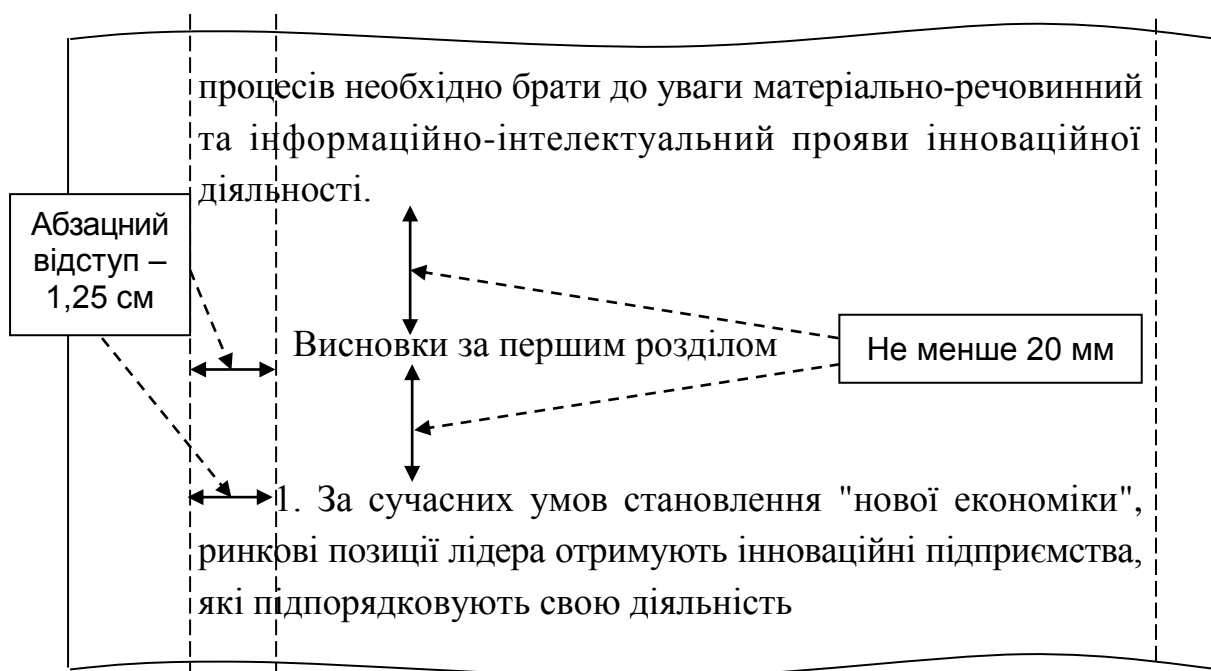

Рис. 5.4. Зразок розташування підрозділу роботи на сторінці

З нової сторінки друкують тільки вступ, розділи, висновки (заключні), список використаних джерел, додатки. Підрозділи та висновки після кожного розділу друкують в тексті (рис. 5.5).

Рис. 5.5. Зразок розташування на сторінці висновків за розділами

Ілюстрації (рисунок, креслення, діаграми, фотознімки, графіки, схеми) варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому їх згадують вперше, або на наступній сторінці.

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, то необхідно давати посилання на джерело, з якого запозичена ілюстрація.

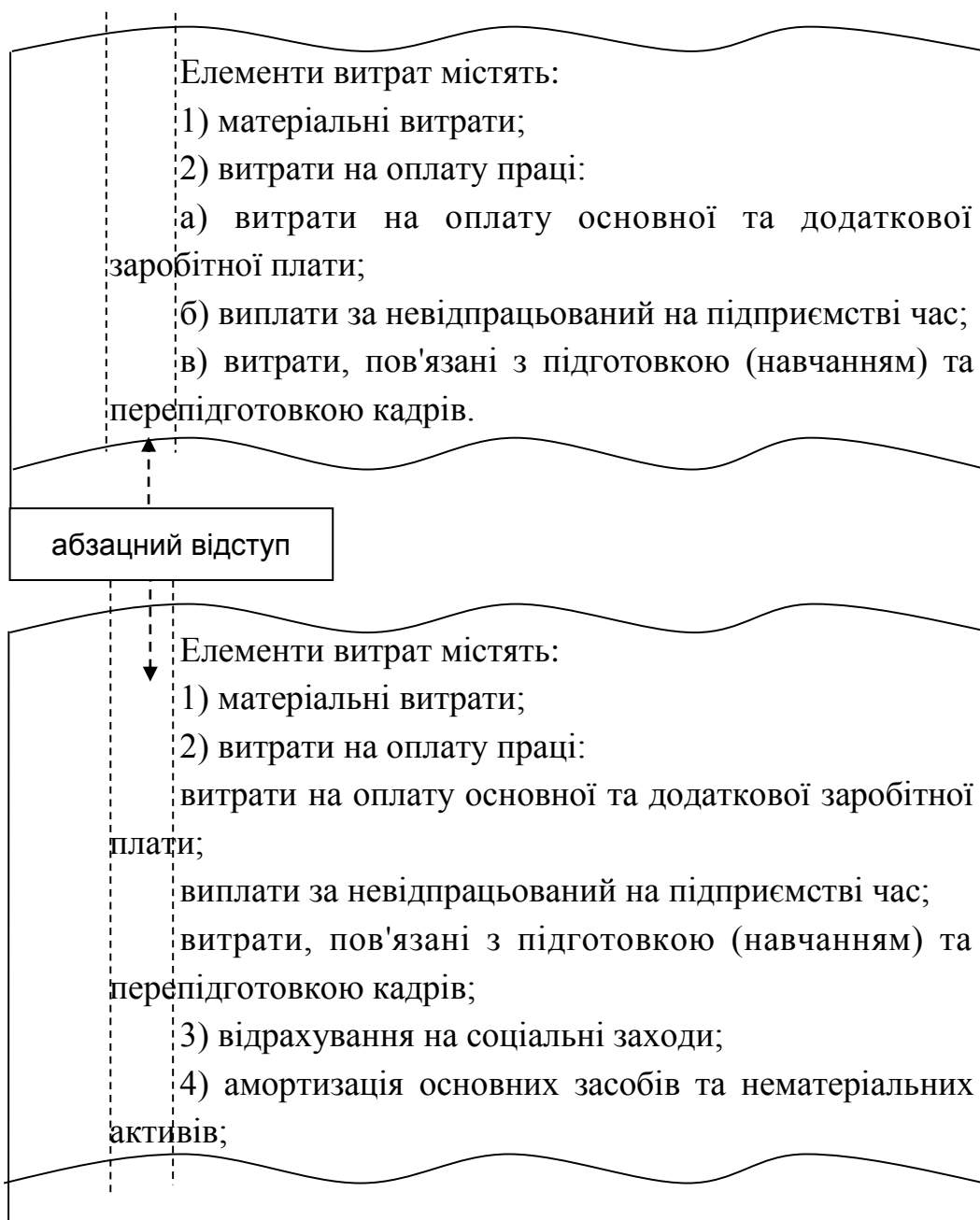
Назви схем, рисунків, графіків, діаграм, креслень розташовують під ілюстрацією. У разі необхідності під ілюстрацією розташовують роз'яснювальні дані.

За необхідності, всередині розділів і підрозділів можуть бути наведені перерахунки. Перед перерахунками ставлять двокрапку.

Для першої деталізації перерахунка варто використовувати арабські цифри з дужкою. Наприкінці ставлять крапку з комою або двокрапку, якщо є подальша деталізація.

Перед кожною позицією подальшого перерахунка другого рівня деталізації можна ставити малу літеру української абетки з дужкою або, не нумеруючи, абзацний відступ без геометричних прикрас. Наприкінці ставлять крапку з комою. Після останнього пункту перерахунка ставлять крапку.

Перерахунки нумерують з абзацного відступу (рис. 5.6).

Рис. 5.6. Зразок оформлення нумерації

У тексті допускають робити посилання на джерела в квадратних дужках із вказівкою порядкового номера джерела в переліку використаних джерел та номера сторінки, звідки взяті дані.

Також можна посилатися на розділи, підрозділи, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки, вказуючи при цьому їхні номери.

Якщо посилання наводять у тексті, то можна писати:

"... у розділі 2 ...";

"... відповідно до підрозділу 2.2 ...";

"... на рис. 1.5 ...", або "... як це видно з рис. 3.1 ...";

- "... у табл. 3.2 ...";
- "... згідно з табл. 3.2 ..." або "... виходячи із табл. 3.2 ...";
- "... за формулою (3.5) ...";
- "... у рівняннях (1.9) – (1.12) ...";
- "... у додатку Б ..." або "... (додаток Б)".

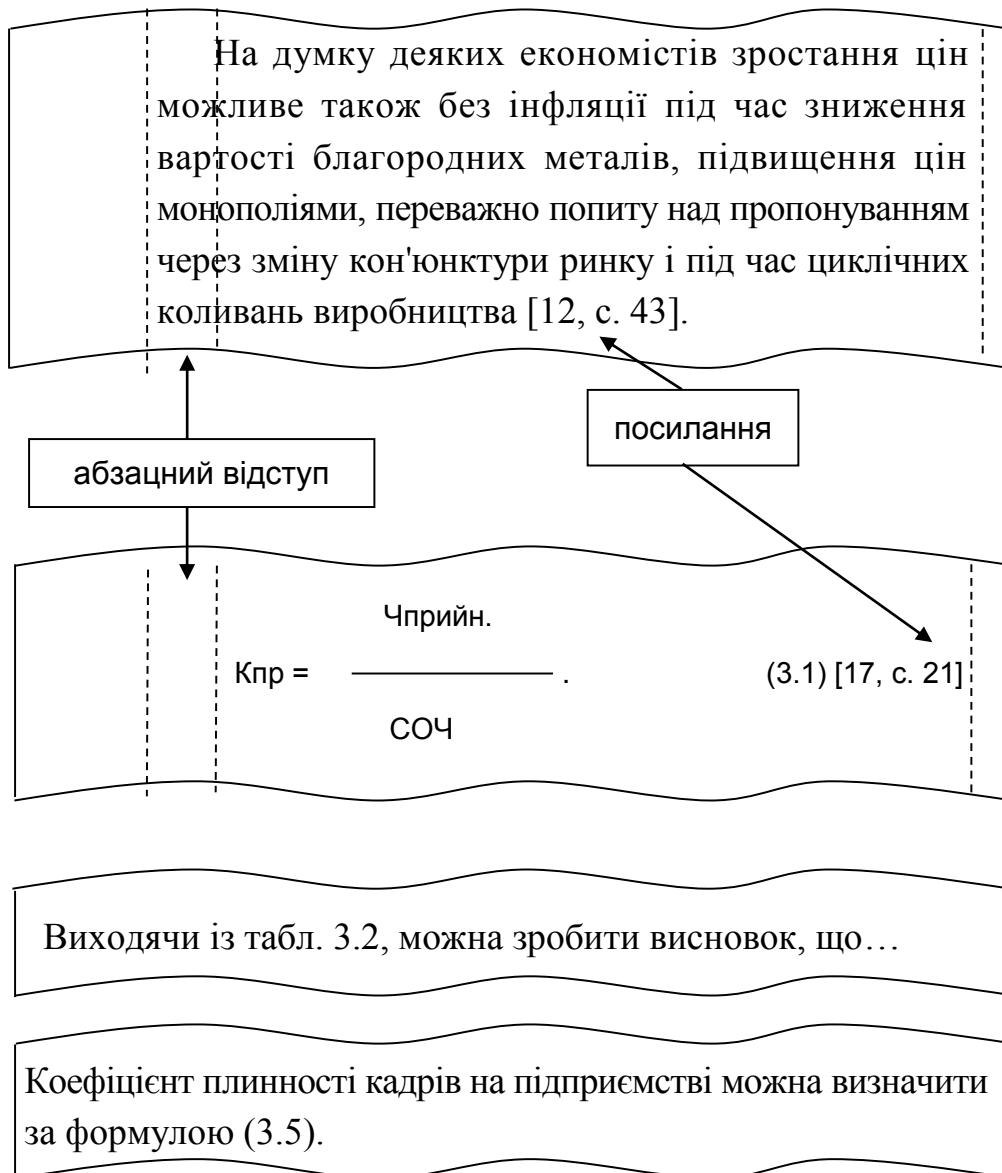

Рис. 5.7. Зразок оформлення посилань

5.2. Ілюстрації

Ілюстрації (рисунок, креслення, діаграми, фотознімки, графіки, схеми) варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому їх згадують вперше, або на наступній сторінці.

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, то необхідно давати посилання на джерело, з якого запозичена ілюстрація.

Назви схем, рисунків, графіків, діаграм, креслень розташовують під ілюстрацією. У разі необхідності під ілюстрацією розташовують роз'яснювальні дані (рис. 5.8).

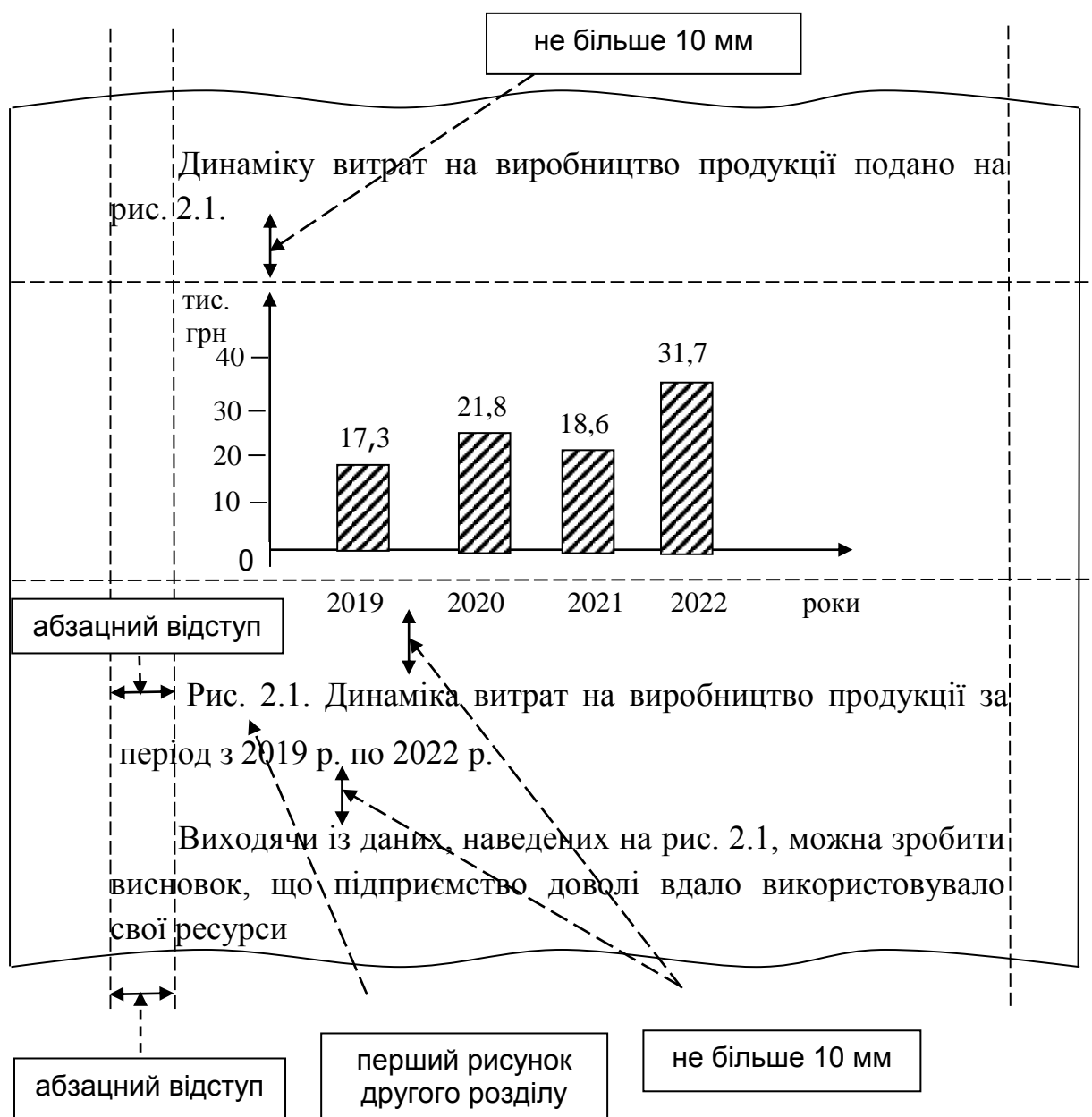

Рис. 5.8. Зразок оформлення ілюстрації

Ілюстрації варто нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, що наводять в додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою.

Відстань від тексту до ілюстрації і від ілюстрації до тексту – один рядок (приблизно 10 мм), якщо ілюстрація вбудовується у структуру тексту, тобто розташована не на окремій сторінці (рис. 5.9).

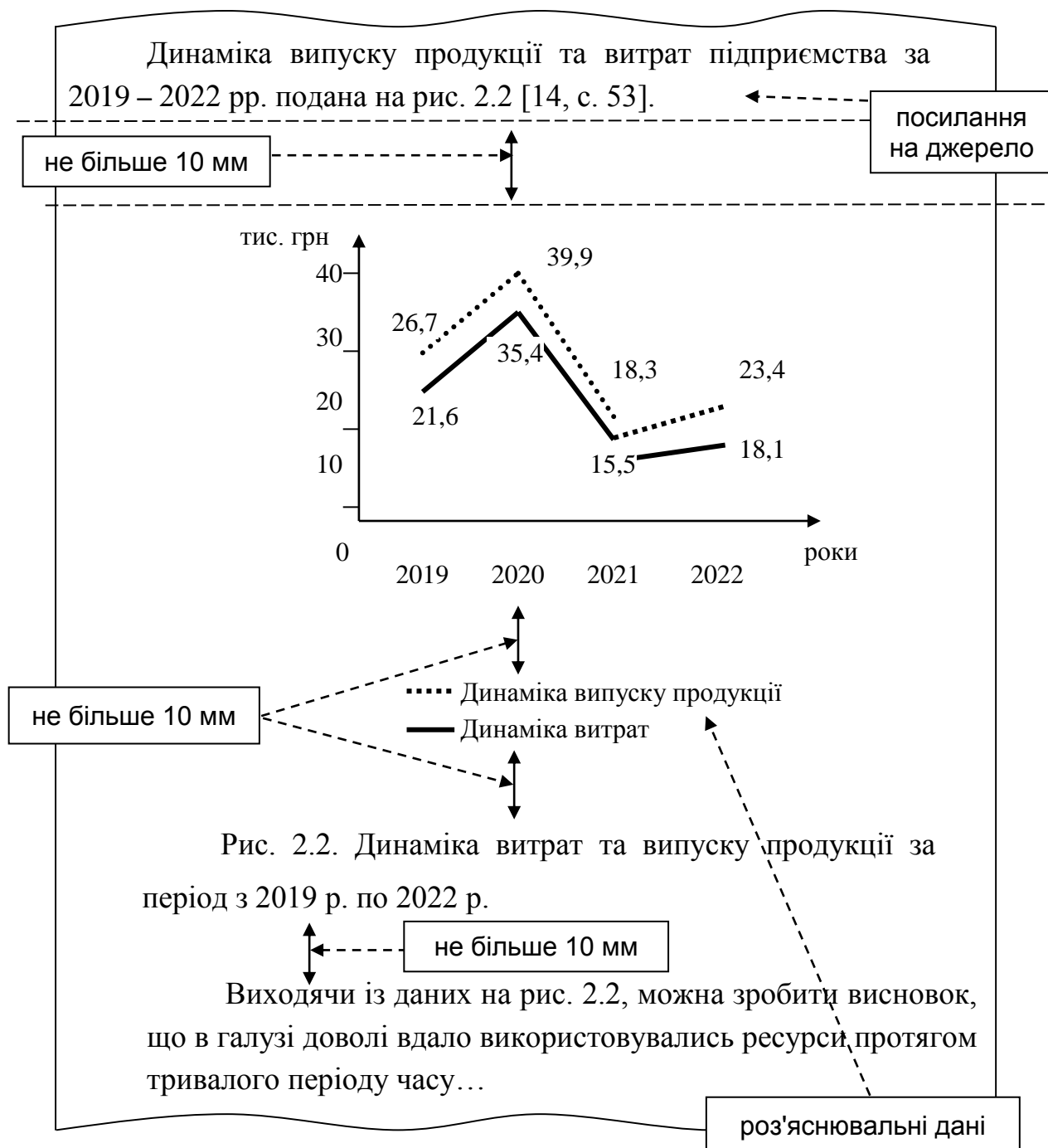

Рис. 5.9. Зразок розташування ілюстрації на сторінці

Оформлення ілюстрацій необхідно виконувати з розрахунком на те, що вони повинні, з одного боку, бути достатньо простими для сприйняття, а нести максимум інформації – з іншого.

5.3. Таблиці

Таблицю варто розташовувати безпосередньо після тексту, в якому її згадують вперше, або на наступній сторінці/сторінках, якщо таблиця надто завелика для її вбудовування у структуру тексту.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті.

Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, що наводять в додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують безпосередньо над таблицею і друкують посередині рядка. Слово "Таблиця" друкують курсивом маленькими літерами, окрім першої великої, і розташовують над назвою таблиці. Назву таблиці друкують напівжирним шрифтом маленькими літерами, окрім першої великої. Назва повинна бути короткою і відображати зміст таблиці.

У випадку, коли розмір таблиці виходить за формат сторінки, таблицю розподіляють на частини, які переносять на наступну сторінку/сторінки. При цьому в кожній частині таблиці вказують, що це її продовження (наприклад, "Продовження табл. 3.1"). Над останньою частиною таблиці вказують про закінчення таблиці (наприклад, "Закінчення табл. 3.1").

Перенесення таблиці на наступну сторінку допускають у разі написання не менше двох рядків після "шапки" таблиці.

Наприкінці назв таблиць крапки не ставлять. Відстань від тексту роботи до таблиці – один рядок (але не більш 10 мм).

Якщо в таблиці наведені дані, які мають декілька різних одиниць вимірювання, то необхідно внести до таблиці окрему графу щодо одиниць вимірювання.

У цілому таблиця повинна відображати необхідну у межах цієї таблиці інформацію, тобто вона не повинна бути перенасиченою. Якщо необхідно навести багато інформації, то краще викласти її за допомогою декількох таблиць.

Текст усіх таблиць та ілюстрацій (схем, рисунків, діаграм), що містяться у роботі, повинен бути набраний з дотриманням однакових параметрів

(наприклад, шрифт **Times New Roman** розміром (кеглем) **12 пт**, міжрядковий інтервал – **одинарний**, абзацний відступ – не має або шрифт **Times New Roman** розміром (кеглем) **14 пт**, міжрядковий інтервал – **полупторний** (множина 1,5), абзацний відступ – не має) (рис. 5.10).

та динаміка витрат на виробництво продукції наведені в табл. 2.1.

Не більше 10 мм

Таблиця 2.1

Структура та динаміка елементів витрат у ПАТ "Дніпро"

Елементи витрат на виробництво	2021 р.		2022 р.		Зміна частки, %
	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	
1. Матеріальні витрати	70 291	67,7	217 495	61,64	-6,06
2. Витрати на оплату праці	27 280	26,3	87 602	24,8	-1,5
3. Відрахування на соціальні заходи	1 300	1,25	2 230	0,64	+1,93

Не менше 20 мм

32

Не більше 10 мм

Закінчення табл. 2.1

Елементи витрат на виробництво	2021 р.		2022 р.		Зміна частки, %
	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	Абсолютне значення, тис. грн	Частка, %	
4. Амортизація	894	0,86	9 851	2,79	+6,2
5. Інші витрати	4 066	3,92	35 704	10,13	
Разом витрат	103 831	100,0	352 882	100,0	

З табл. 2.1 видно, що підприємство, в цілому, додержувалось чіткої

На кожній сторінці продовження можна повторювати назви стовбців таблиці або їх нумерацію

Рис. 5.10. Зразок оформлення таблиці

5.4. Формули

Формули і рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому їх згадують.

Невеликі нескладні формули та рівняння, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Довгі та громіздкі формули і рівняння розміщують на окремих рядках. Перший рядок починають з абзацного відступу.

Для економії місця кілька коротких формул, що впливають одна з іншої і не розділені текстом, можна подати в одному рядку, а не одну під однією.

Формули і рівняння в роботах (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатках) варто нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, розділених крапкою, наприклад, формула (3.6) – шоста формула третього розділу.

Номер формули або рівняння вказують на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять у формулу або рівняння, наводять безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій вони подані у формулі або рівнянні. Перший рядок пояснення починають з нового рядка без абзацного відступу словом "де", без двокрапки. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта варто подавати з нового рядка, пояснювальні символи повинні бути написані на однаковій відстані від краю аркуша, рівняючись по першому символу.

Що стосується перенесення формул або рівнянь на наступний рядок, то перенесення допускають тільки на знаках виконуваних операцій, причому знак операції на початку наступного рядка повторюють. У разі перенесення формули або рівняння на знаку операції множення застосовують знак "×". Нумерацію формули під час її перенесення вміщують на рівні останнього рядка. Якщо в роботі тільки одна формула або рівняння, то їх нумерують порядковою нумерацією у межах розділу.

Відстань від тексту до формули і від формули або/і розшифрування формули до тексту – один рядок (приблизно 10 мм) (рис. 5.11).

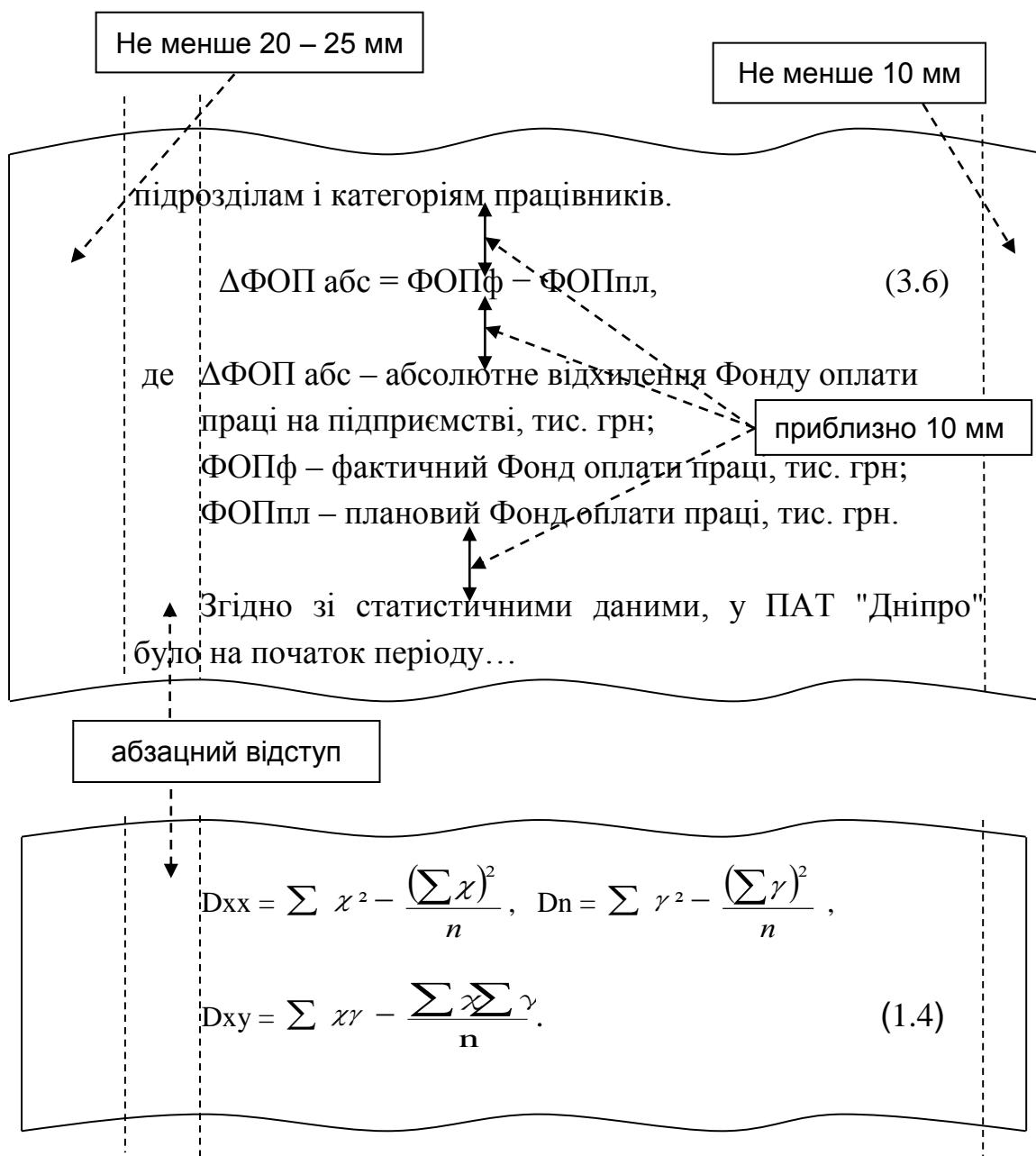

Рис. 5.11. Зразок оформлення формул

5.5. Додатки

Після останньої сторінки списку використаних джерел перед додатками необхідно розмістити чистий аркуш паперу, на якому в центрі великими літерами (розміром (кеглем) **32 пт**) написати "ДОДАТКИ". У змісті роботи треба вказувати першу сторінку додатків.

Кожен додаток починають з нової сторінки. При цьому він повинен мати заголовок, написаний угорі аркуша маленькими літерами з першою великою напівжирним шрифтом, симетрично щодо тексту сторінки.

Посередині рядка над заголовком маленькими літерами з першою великою повинно бути написане слово "Додаток" і велика літера його нумерації.

Додатки варто позначати послідовно великими літерами української або російської абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч Ъ, наприклад "Додаток А", "Додаток Б". Кожному додатку надають назву.

Ілюстрації, таблиці, формули і рівняння слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, "Рис. А.3", "Таблиця Б.2", формула (Д.5).

Якщо додаток має продовження, то продовження додатка пишуть з першої великої літери, вказуючи номер таблиці, рисунка або формули. Наприклад, "Продовження табл. А.4", "Продовження рис. К.2". Над останньою частиною таблиці вказують про закінчення таблиці (наприклад, "Закінчення табл. К.2"). Над останньою сторінкою додатка вказують про його закінчення (наприклад, "Закінчення додатка В") (рис. 5.12).

Додаток А

Узагальнення результатів наукових досліджень з окремих аспектів управління інноваційною діяльністю

Таблиця А.1

Визначення сутності поняття "інновація" в роботах українських та іноземних науковців

Автори	Трактування поняття "інновація"	Джерело
1. Золотарьов В. Ф.	Інновація – це результат творчої діяльності, спрямований на розроблення, створення й поширення нових видів виробів, технологій, упровадження нових організаційних форм	[71]
2. Молчанов І. М.	Результат наукової праці, спрямований на процес удосконалення суспільної практики і призначений для безпосередньої реалізації в суспільному виробництві	[128]

Закінчення додатка А

Закінчення табл. А.1

Автор	Трактування поняття "інновація"	Джерело
8. Й. Шумпетер	Інновація – це нова науково-організаційна комбінація виробничих чинників, мотивована підприємницьким духом	[245]
9. Ф. Ніксон	Інновація – це сукупність технічних, виробничих і комерційних засобів, які приводять до появи на ринку нових промислових процесів й устаткування	[24]

Закінчення додатка К

Таблиця К.2

Анкета експертного опитування для визначення основних характеристик інформаційно-інтелектуального компонента інноваційного потенціалу підприємства

Характеристики сукупних можливостей підприємства щодо досягнення нефінансових цілей інноваційного розвитку	Ранг
1. Характеристики інтерфейсної складової інноваційного потенціалу підприємства	
1.1. Імідж торгівельної марки (підприємства)	
1.2. Якість поточного маркетингу інновацій	
1.3. Задоволеність споживачів	

Рис. 5.12. Зразок оформлення додатків

5.6. Зміст

Перед початком виконання дипломної роботи треба узгодити найменування всіх розділів та підрозділів з керівником роботи.

Оформлення змісту проводять так, як наведено на рис. 5.13.

ЗМІСТ	
	Стор.
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	6
1.1. Заробітна плата як економічна категорія	6
1.2. Організація обліку заробітної плати на підприємстві	15
Висновки за першим розділом	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФОНДОМ ОПЛАТИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1. Аналіз структури фонду оплати праці підприємства та ефективності його використання	25
2.2. Застосування економіко-математичних методів для аналізу використання трудових ресурсів підприємства	34
Висновки за другим розділом	43
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	44
3.1. Удосконалення системи обліку розрахунків з оплати праці	44
3.2. Запровадження системи внутрішнього аудиту на підприємстві як напрям вдосконалення контролю розрахункових операцій підприємства	53
Висновки за третім розділом	62
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	70

Рис. 5.13. Зразок оформлення змісту роботи

5.7. Список використаних джерел

Список використаних джерел повинен бути наведений після загального висновку із нової сторінки. Зразок оформлення літературних джерел наведено на рис. 5.14 та більш детально подано у додатку Д.

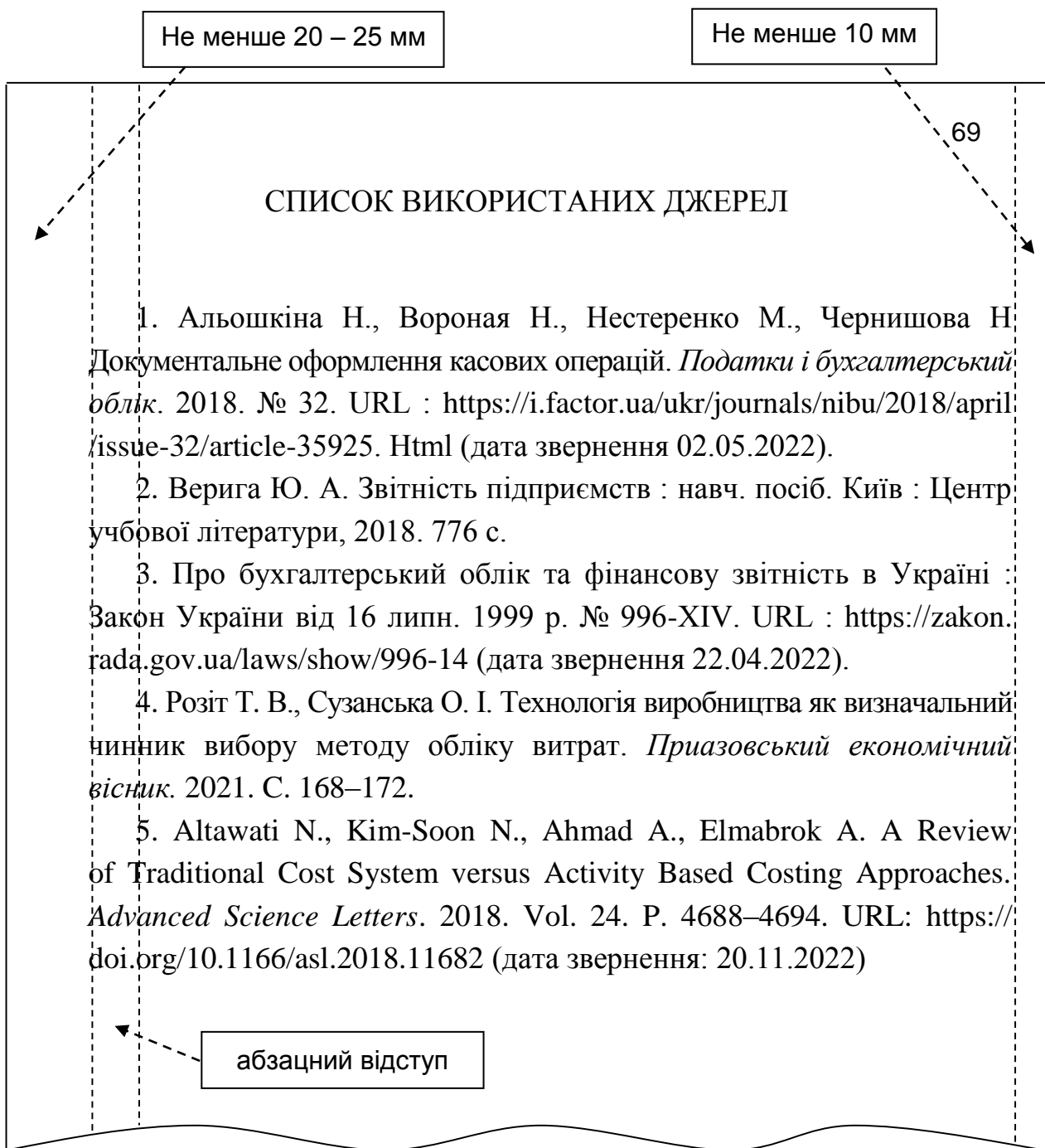

Рис. 5.14. Зразок оформлення переліку використаних джерел

Список джерел розташовують у такій послідовності:

спочатку літературні джерела українською та російською мовами за абеткою (у тому числі закони, укази, кодекси, облікові стандарти, положення, інструкції міністерств та відомств, доповіді й виступи державних діячів України, посилання на ресурси мережі "Інтернет");

потім літературні джерела іноземною мовою за абеткою.

Відомості про літературу, яка включена до списку, необхідно давати згідно з вимогами державних стандартів з обов'язковим наведенням назв праць і вихідних даних видавництва.

6. Документальне оформлення роботи

Повністю готову роботу здобувач вищої освіти подає на розгляд керівнику дипломної роботи. Розглянувши пропозиції щодо вдосконалення діяльності підприємства, керівник від бази практики може видати довідку про можливість використання результатів дослідження в діяльності досліджуваного підприємства чи галузі в цілому.

Після перевірки дипломної роботи керівник готує відгук на дипломну роботу, підписує подання голові ЕК щодо захисту дипломної роботи та титульний аркуш, графічні матеріали. У відгуку керівник оцінює роботу за 100-бальною шкалою зі стислим обґрунтуванням поставленого бала і дає рекомендації до захисту роботи у ЕК та присвоєння йому освітньої кваліфікації магістра.

У поданні голові ЕК щодо захисту дипломної роботи міститься коротка інформація про здобувача, тему дипломної роботи, довідку про успішність здобувача вищої освіти протягом усього періоду навчання, підтвердження відповідності вимогам ДСТУ щодо оформлення роботи.

Підтвердженням упровадження рекомендацій дипломної роботи та можливості їхнього застосування для захисту дипломної роботи є зовнішня рецензія. У письмовій *рецензії на дипломну роботу* зазначають: актуальність теми дипломної роботи;

використання в роботі останніх досягнень у галузі економіки, в прийнятті управлінських рішень, економіко-математичного моделювання, обчислювальної техніки та інших галузях науки і техніки;

оригінальність, новизну та обґрунтованість рішень; можливість практичного використання отриманих результатів, недоліки роботи;

якість оформлення роботи і мови викладення.

Рецензент повинен підписати рецензію і вказати повну свою посаду (якщо рецензент має науковий ступінь та/або вчене звання, то їх також необхідно вказати). Підпис рецензента засвідчують печаткою організації, в якій він працює.

7. Захист дипломної роботи

У процесі підготовки до захисту дипломної роботи здобувач вищої освіти повинен скласти доповідь і погодити її з керівником роботи.

Доповідь має включати:

повне найменування теми дипломної роботи й обґрунтування її актуальності;

мету і завдання, визначені студентом під час розроблення дипломної роботи;

результати проведених аналітичних досліджень;

виявлені напрями і можливості оптимізації предмета дослідження на прикладі бази переддипломної практики;

висновок про можливість реалізації пропозицій дипломної роботи і їхній подальший розвиток.

На виступ студента відводять до 10 хвилин.

Виступ має бути пов'язаний з наведеними графічними матеріалами, на які необхідно посилатися під час доповіді.

Перед захистом секретар ЕК оголошує прізвище, ім'я, по батькові студента і керівника, а також тему дипломної роботи і передає дипломну роботу голові комісії.

Після цього слово для доповіді надають студенту. Доповідь рекомендовано починати так: "Шановні члени Екзаменаційної комісії, шановні присутні! До вашої уваги пропонується дипломна робота на тему ...". Доповідь доцільно завершувати фразою; "Доповідь закінчена. Дякую за увагу".

Доповідь доцільно будувати не шляхом викладення змісту роботи за розділами, а розкриваючи логіку отримання найбільш значущих результатів. Студенту необхідно врахувати такі поради під час підготовки тексту своєї доповіді: використовувати прості слова і прості стверджувальні речення; повторювати іменники, уникати займенників; не зловживати цифрами – наводити їх рівно стільки, скільки вимагається для об'єктивного погляду на проблему; записувати цифри, відділяючи кожні три знаки з правого боку крапкою; уникати непотрібних цитат – слід викладати, передусім, власні судження. Якщо захист відбувається через тривалий час після здачі роботи, то перед захистом необхідно ще раз ретельно вивчити всі матеріали, бо деякі положення і логічні міркування можуть виявитися забутими.

Слід підготувати необхідний ілюстративний матеріал для проведення доповіді. Ілюстрації повинні, по-перше, відображати основні результати, що досягнуті в роботі, і, по-друге, бути погоджені з матеріалом, який викладають.

Під час використання схем важливо забезпечити їхнє візуальне сприймання членами комісії. Ілюстративний матеріал повинен мати титульний аркуш з відповідними підписами (додаток Е), містити нумерацію плакатів і мати назви. Недбало оформлені, погано розроблені схеми, наявність помилок у них, погіршують враження від захисту та впливають на комісію негативно.

Ознайомившись з відгуком і рецензією, доцільно письмово відповісти на поставлені в цих документах запитання. Письмова форма підготовки відповідей необхідна для того, щоб під час захисту миттєве хвилювання не змогло завадити правильній і спокійній відповіді на запитання.

Перед захистом доцільно провести тренувальний виступ. Якщо виявиться, що підготований текст, прочитаний за більш тривалий, ніж встановлено, час, то не слід робити висновку про те, що читати його потрібно вдвічі швидше, доцільно скоротити текст, залишивши в ньому найбільш значущі результати.

Після завершення підготовки доповіді необхідно погодити текст виступу з керівником.

На захисті студент повинен показати не тільки знання теми, але і ступінь опанування науковим засобом мислення, логічним і статистичним аналізом проблем, які досліджують, спроможність до самостійної наукової праці, вміння чітко і ясно викладати свої думки та висновки.

На захисті роботи необхідно виступати із заздалегідь підготованими тезами доповіді і демонструвати ілюстрації, що обґрунтовують логіку викладення матеріалу й отримані висновки. Бажано, щоб доповідь викладалася без безпосереднього читання самого тексту. Промова повинна бути ясною, граматично точною, впевненою, що зробить її зрозумілою і переконливою.

У ході доповіді слід звернути увагу на правильну вимову слів. У мові економістів є приблизно два-три десятки слів, що найчастіше вимовляють з помилкою в наголосі.

Під час виступу з доповіддю слід прагнути до виразності, що залежить від темпу, гучності й інтонації промови. Якщо говорити квапливо, ковтаючи кінцівки слів, або дуже тихо, якість виступу від цього дуже сильно знизиться. Спокійна, неспішна манера викладення завжди імпує членам комісії. У ході доповіді необхідно повернутися до комісії обличчям.

Слід використовувати заздалегідь підготовані ілюстрації. До ілюстрацій необхідно посилатися тільки тоді, коли цього вимагає послідовність доповіді, уникаючи недоцільного звернення до них.

Після закінчення доповіді студенту задають питання, на які він зобов'язаний дати повні й вичерпні відповіді, демонструючи вміння швидко орієнтуватися в різноманітних питаннях і рівень професійної підготовки, при цьому студенту дозволяють користуватися самою роботою і графічними матеріалами. Питання можуть бути задані як членами ЕК, так і присутніми на захисті. Відповіді на питання повинні бути стислими і складатися, як правило, з двох-трьох речень. На питання слід відповідати впевнено і чітко. Слід давати найкоротшу зі всіх можливих відповідей і не повторювати фрагменти доповіді.

Після відповідей на питання голова ЕК інформує, що на роботу надійшла рецензія і зачитує її. Студенту надають прикінцеве слово, в якому він відповідає на зауваження рецензента.

Після закінчення захисту Екзаменаційна комісія на закритому засіданні обговорює результати захисту.

ЕК приймає рішення про присвоєння студенту-дипломнику кваліфікації, після чого відбувається оголошення результатів захисту.

У тих випадках, коли захист дипломної роботи визнаний незадовільний, ЕК встановлює можливість допуску студента до повторного захисту з цією ж роботою з доопрацюванням, або зазначає, що він повинен написати нову роботу на іншу тему.

Для студента, що не подав або не захистив дипломну роботу з поважної причини, в терміни, встановлені для роботи ЕК, може бути призначене спеціальне засідання комісії упродовж того періоду, на який затверджено персональний склад ЕК.

Захищені дипломні роботи й один примірник графічного матеріалу здають в архів ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97 ; чинний від 22.08.2013 р.]. Вид. офіц. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – 15 с. – (Інформація та документація).

2. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій (розроблено на підставі ДСТУ 3008-95 "Документи. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення") : бюлетень ВАК України. – 2011. – № 9/10. – С. 2–10.

3. ДСТУ 3008:2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.knmu.kharkov.ua/attachments/3659_3008-2015.PDF.

4. Мальська М. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навчальний посібник / М. Мальська, Н. Паньків. – Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2020. – 226 с. – Режим доступу : <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Osnovy-naukovykh-doslidzhen-Pankiv-Malska.pdf>.

5. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навчальний посібник / О. М. Сінчук, Т. М. Берідзе, М. Л. Барановська та ін. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,88 Мбайт). – Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2022. – 196 с. – Режим доступу : <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/47228/1/OND-2022.pdf>. – Назва з екрана.

6. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. – Тернопіль, 2014. – 272 с. – Режим доступу : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/4874/3/BA.pdf>.

7. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник [Електронний ресурс] / В. В. Тушева ; УМО НАПН України. – Харків : Федорко, 2014. – 408 с. – Режим доступу : <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1356/1/.pdf>.

Додатки

Додаток А

Орієнтовний перелік тем магістерських дипломних робіт

1. Обґрунтування технологій обліку, аналізу та аудиту основних засобів щодо ефективності їхнього використання.
2. Формування в системі обліку та аналізу основних засобів інформації про ефективність їхнього використання.
3. Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні оборотними активами підприємства.
4. Розвиток технології обліку та аналізу запасів в управлінні підприємством.
5. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства.
6. Організація обліково-аналітичного забезпечення руху грошових коштів на підприємстві.
7. Формування обліково-аналітичного забезпечення розрахункових операцій на підприємстві.
8. Розроблення організаційної моделі обліку та аналізу оплати праці на підприємстві.
9. Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні ефективністю використання фонду оплати праці на підприємстві.
10. Формування в системі управління діяльністю підприємства технології обліку та аналізу кредиторської заборгованості.
11. Розроблення технології обліку, аналізу та аудиту власного капіталу в системі управління підприємством.
12. Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні витратами виробничого підприємства.
13. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління собівартістю продукції підприємства.
14. Організація обліку та внутрішнього контролю доходів і витрат діяльності підприємства.
15. Організація обліково-аналітичного забезпечення результатів діяльності підприємства.

16. Формування обліково-аналітичної інформації для оцінювання фінансового стану підприємства.

17. Методичні підходи до формування обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень в системі менеджменту підприємства.

18. Обґрунтування підходів щодо методики складання Звіту про фінансові результати, його аналізу та аудиту.

19. Обґрунтування методики складання Звіту про рух грошових коштів підприємства, його аналіз та аудит.

20. Удосконалення методичних підходів до організації облікової політики з визначення результатів діяльності підприємства задля обґрунтування прийняття управлінських рішень.

21. Проблеми організації та напрями вдосконалення облікової політики малого підприємства.

22. Організація обліку та аналізу кошторису бюджетної установи.

23. Організація обліку, контролю та аналізу оплати праці в бюджетній установі.

24. Розроблення технології обліку та аналізу грошових коштів загального фонду бюджетної установи.

25. Формування в системі обліку бюджетної установи інформації про ефективність використання основних засобів.

26. Обґрунтування методичних підходів щодо обліку та аналізу надходження й витрачання запасів бюджетної установи.

27. Технологія обліку, контролю та аналізу безготівкових розрахунків у системі управління грошовими потоками комерційного банку.

28. Обґрунтування вибору методу обліку та аналізу фінансових результатів діяльності банку та шляхи їх оптимізації.

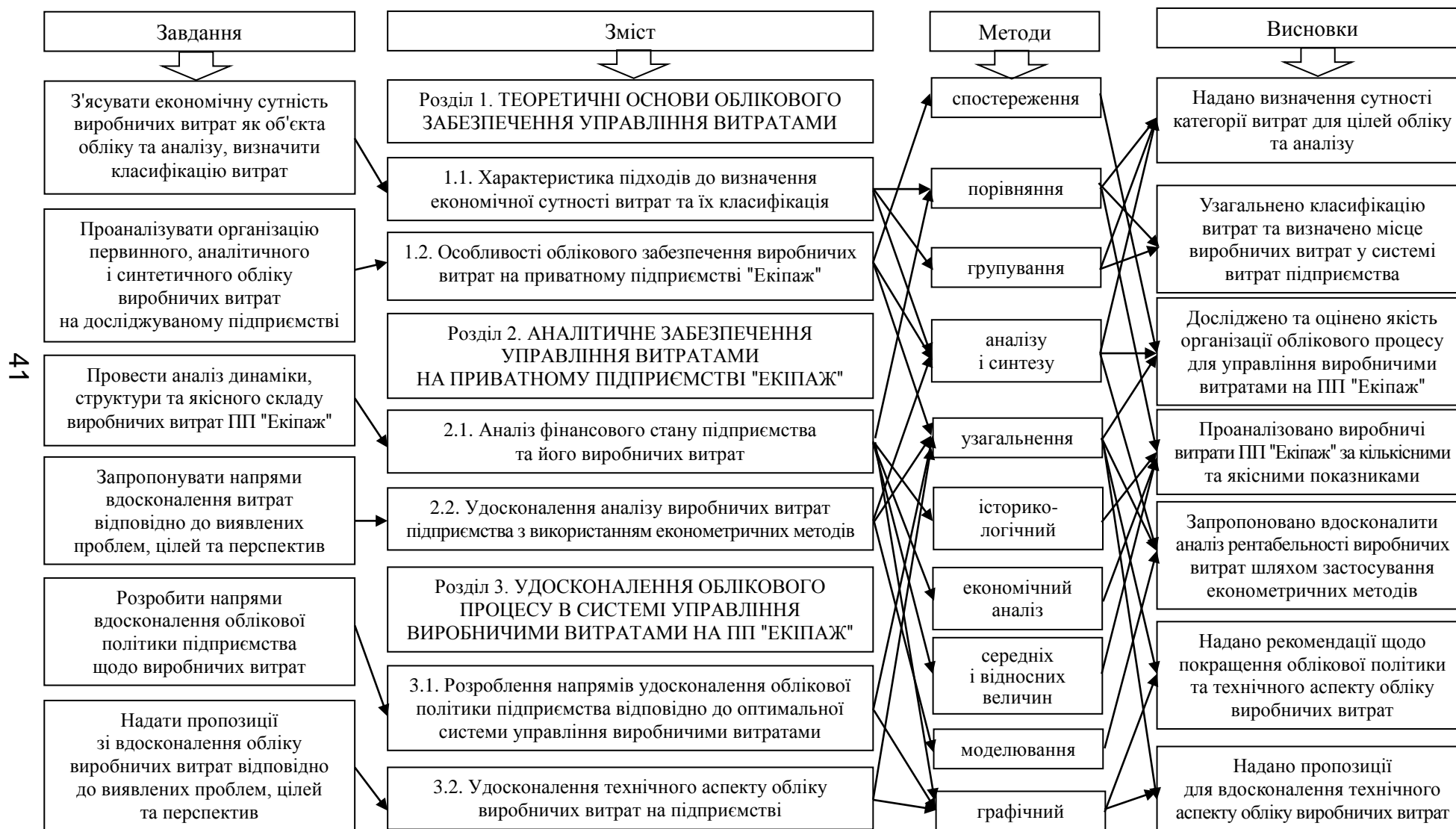
29. Розроблення аналітичного інструментарію оцінювання ефективності діяльності банку в роботі з іноземною валютою.

30. Формування в системі обліку, аналізу та аудиту кредитної діяльності комерційного банку інформації про ефективність її реалізації.

Приклад структурно-логічної схеми дипломної роботи

Структурно-логічна схема дипломної роботи

Приклад титульного аркуша дипломної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ І ОБЛІКУ

КАФЕДРА ОБЛІКУ І БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Спеціальність	Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит
Група	8.02.071.010.22.1

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: "Формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими витратами підприємства"

Виконала: студентка Ольга ОКСЕНИЧ

Керівник: канд. екон. наук, доцент Ольга ФАРТУШНЯК

Рецензент: директор
ТОВ "Клевер Агро"
Олег ГРИГОРОВ

Харків – 2023 рік

Приклад оформлення подання голові екзаменаційної комісії

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти ОКСЕНИЧ Ольга до захисту дипломної роботи за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування" освітньої програми "Облік і аудит" на тему: Формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими витратами підприємства.

Тема та керівник дипломної роботи затверджені наказом ректора від "01" вересня 2022 року № 790-С.

Декан факультет _____ Павло ПРОНОЗА

Довідка про успішність та відповідність вимогам ДСТУ

Оксенич Ольга за період навчання на факультеті фінансів і обліку з 2022 року до 2023 року повністю виконала навчальний план за освітньою програмою з таким розподілом оцінок за: національною шкалою: відмінно %, добре %, задовільно %.

Фахівець факультету _____ Тамара ДАНИЛЕНКО

Нормоконтроль _____ Ольга КОЖУШКО

Висновок керівника дипломної роботи

Студентка ОКСЕНИЧ Ольга виконала дипломну роботу у повному обсязі та у задані терміни. Зміст роботи в цілому відповідає обраній темі, розроблені заходи обґрунтовано. Стиль та мова викладення дипломної роботи відповідають вимогам, які висувають до робіт такого рівня. Під час написання роботи було використано науково-методичні та нормативні джерела за темою дослідження, фінансову, управлінську та статистичну звітність підприємства. Робота виконана з використанням інформаційних технологій. За результатами дослідження було підготовлено до друку наукову статтю у фаховому збірнику наукових праць.

Дипломна робота рекомендована до захисту в ЕК.

Керівник роботи _____ Ольга ФАРТУШНЯК

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломна робота розглянута на засіданні кафедри обліку і бізнес-консалтингу, протокол № від " ____ " _____ 2023 р. Студентка ОКСЕНИЧ Ольга допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ Андрій ПИЛИПЕНКО

**Приклади оформлення списку використаних джерел
у дипломній роботі**

(з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015)

Книги

Один автор

1. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2002. 656 с.
2. Raworth K. Doughnut Economics : Seven Ways to Think Like a 21-st-Century Economist. London : Random House Business Books, 2018. 384 p.

Два автори

1. Лабунська С. В., Безкоровайна Л. В. Управлінський облік : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2016. 352 с.

Три автори

1. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

Чотири і більше авторів

1. Череп А. В., Болдуєва О. В., Горбунова А. В., Богма О. С. Управління витратами промислового підприємства : монографія. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. 302 с.

Редактор, упорядник

1. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. М. Якубовського, Ю. О. Ніклаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.

Колективний автор

1. Фінансовий облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь та ін. ; за заг. ред. Крупки Я. Д. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 478 с.
2. Подолання екологічних ризиків та загроз для довкілля в умовах надзвичайних ситуацій – 2022 : колект. монографія / за заг. ред. М. С. Мальованого, О. В. Степової. Львів : НУПП ім. Б. Кондратюка, НУ "Львівська політехніка". – Дніпро : Середняк Т. К., 2022. 664 с.

Багатотомний документ

1. Цикл наукових праць "Економічна енциклопедія" : у 3 т. Київ : Видавничий центр "Академія", 2000 – 2002. Т. 3 : Академія / заг. ред. С. В. Мочерний. 952 с.

Інші видання

Автореферати дисертацій

1. Чумак Г. М. Управління еколого-економічним розвитком промислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Г. М. Чумак; Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. Харків, 2021. 21 с.

Дисертації

1. Лабунська С. В. Методологічні засади управління витратами інноваційної діяльності підприємства: аспекти економічної безпеки : дис. д-ра екон. наук : 08.00.04. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. Харків, 2015. 472 с.

3. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures : Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, N-Y, 1998. 150 p.

Стандарти

1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).

Частина видання

Тези, доповідь

1. Безкоровайна Л. В. Облікове забезпечення управління інвестиційною нерухомістю на підставі П(С)БО та МСФЗ. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. : тези допов. Харків – м. Торунь, 2020. С. 381–383.

Стаття з періодичного видання (журнал, газета)

1. Розіт Т. В., Сузанська О. І. Технологія виробництва як визначальний чинник вибору методу обліку витрат. *Приазовський економічний вісник*. 2021. С. 168–172.

Електронні ресурси

1. Нестеренко С. А. Теоретичні аспекти та методологічні підходи управління витратами. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки*. 2019. № 1. С. 13–22.

2. Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 09.01.2022).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 29.10.2022).

4. Altawati N., Kim-Soon N., Ahmad A., Elmabrok A. A Review of Traditional Cost System versus Activity Based Costing Approaches. *Advanced Science Letters*. 2018. Vol. 24. P. 4688–4694. URL: <https://doi.org/10.1166/asl.2018.11682> (дата звернення: 20.11.2022).

Законодавчі та нормативні документи

1. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва юстиції України від 20 квіт. 2015 р. № 449. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. № 51. С. 21–42.

**Приклад оформлення титульного аркуша
демонстраційного матеріалу до дипломної роботи**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ І ОБЛІКУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ**

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Спеціальність	Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит
Група	8.02.071.010.22.1

**ІЛЮСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ
ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ НА ТЕМУ**

**"ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА"**

Керівник роботи

канд. екон. наук, доцент

_____ Ольга ФАРТУШНЯК
(підпис)

Виконавець

студентка другого року навчання,
групи 8.02.071.010.22.1

_____ Ольга ОКСЕНИЧ
(підпис)

Харків, 2023

Зміст

Вступ	3
1. Мета та завдання дипломної роботи	5
2. Загальні положення	6
3. Складові дипломної роботи	8
4. Вимоги до структурних елементів дипломної роботи	10
5. Вимоги до оформлення дипломних робіт	17
5.1. Основна частина	17
5.2. Ілюстрації	23
5.3. Таблиці	26
5.4. Формули	28
5.5. Додатки	29
5.6. Зміст	31
5.7. Список використаних джерел	32
6. Документальне оформлення роботи	34
7. Захист дипломної роботи	35
Рекомендована література	38
Додатки	39

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності
071 "Облік і оподаткування"
освітньої програми "Облік і аудит"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Лабунська** Світлана Віталіївна
Пилипенко Андрій Анатолійович
Безкоровайна Лідія Василівна
Лядова Юлія Олександрівна

Відповідальний за видання *А. А. Пилипенко*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2023 р. Поз. № 73 ЕВ. Обсяг 49 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*